

**Bryssel den 16 juni 2025
(OR. en)**

**10300/25
ADD 9**

**Interinstitutionellt ärende:
2025/0162 (NLE)**

**AELE 53
CH 19
MI 400**

FÖLJENOT

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	13 juni 2025
till:	Thérèse BLANCHET, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Komm. dok. nr:	COM(2025) 309 annex
Ärende:	BILAGA till Förslag till rådets beslut om ingående av ett brett avtalspaket som syftar till att konsolidera, fördjupa och utvidga de bilaterala förbindelserna med Schweiziska edsförbundet

För delegationerna bifogas dokument – COM(2025) 309 annex.

Bilaga: COM(2025) 309 annex

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 13.6.2025
COM(2025) 309 final

ANNEX 8

BILAGA

till

Förslag till rådets beslut

om ingående av ett brett avtalspaket som syftar till att konsolidera, fördjupa och utvidga de bilaterala förbindelserna med Schweiziska edsförbundet

AVTAL MELLAN EUROPEISKA UNIONEN OCH SCHWEIZISKA EDSFÖRBUNDET OM
SCHWEIZ REGELBUNDNA EKONOMISKA BIDRAG FÖR ATT MINSKA DE
EKONOMISKA OCH SOCIALA SKILLNADERNA I EUROPEISKA UNIONEN.

EUROPEISKA UNIONEN, nedan kallad *unionen*,

och

SCHWEIZISKA EDSFÖRBUNDET, nedan kallat *Schweiz*,

nedan kallade *de avtalsslutande parterna*,

SOM BEAKTAR de nära förbindelserna mellan de avtalsslutande parterna,

SOM BEAKTAR det breda bilaterala paketet mellan de avtalsslutande parterna som syftar till att deras bilaterala förbindelser ska stabiliseras och utvecklas, inbegripet Schweiz deltagande på den inre marknaden,

SOM BEAKTAR, i detta sammanhang, vikten av åtgärder som bidrar till att minska de ekonomiska och sociala skillnaderna i unionen och som bör syfta till ett främjande av kontinuerliga och balanserade starkare ekonomiska och sociala förbindelser mellan unionen och dess medlemsstater och Schweiz samtidigt som viktiga gemensamma utmaningar hanteras,

SOM BEAKTAR att samarbetet mellan Schweiz och partnerstaterna inom ramen för Schweiz regelbundna ekonomiska bidrag bygger på och vägleds av gemensamma värderingar, principer för god förvaltning och ett gemensamt åtagande om nolltolerans mot korruption,

HÄRIGENOM ÖVERENSKOMS FÖLJANDE.

DEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 1

Mål

Inom ramen för det breda bilaterala avtalspaketet delar de avtalsslutande parterna det övergripande målet att bidra till att minska de ekonomiska och sociala skillnaderna i unionen.

Schweiz regelbundna ekonomiska bidrag ska därför syfta till ett främjande av kontinuerliga och balanserade starkare ekonomiska och sociala förbindelser mellan unionen och dess medlemsstater och Schweiz samtidigt som viktiga gemensamma utmaningar hanteras.

ARTIKEL 2

Innehåll

1. Detta avtal fastställer grunden för Schweiz regelbundna ekonomiska bidrag till de mål som anges i artikel 1.
2. Schweiz regelbundna ekonomiska bidrag ska komplettera unionens och dess medlemsstaters åtgärder på sammanhållningsområdet och deras insatser när det gäller viktiga gemensamma utmaningar.

ARTIKEL 3

Definitioner

I detta avtal gäller följande definitioner:

a) *förteckning över avtal*: följande avtal:

- i) Avtal mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Schweiziska edsförbundet, å andra sidan, om fri rörlighet för personer, upprättat i Luxemburg den 21 juni 1999.
- ii) Avtal mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om luftfart, upprättat i Luxemburg den 21 juni 1999.
- iii) Avtal mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om gods- och persontransporter på väg och järnväg, upprättat i Luxemburg den 21 juni 1999.
- iv) Avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om handel med jordbruksprodukter, upprättat i Luxemburg den 21 juni 1999.
- v) Avtal mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om ömsesidigt erkännande i samband med bedömning av överensstämmelse, upprättat i Luxemburg den 21 juni 1999.

- vi) Avtal mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Schweiziska edsförbundet, å andra sidan, om Schweiziska edsförbundets deltagande i unionsprogram, upprättat i [...] den [...].
 - vii) Avtal mellan Europeiska unionen och Schweiziska edsförbundet om villkoren för Schweiziska edsförbundets deltagande i Europeiska unionens rymdprogrambyrå, upprättat i [...] den [...].
 - viii) Avtal mellan Europeiska unionen och Schweiziska edsförbundet om elektricitet, upprättat i [...] den [...].
 - ix) Avtal mellan Europeiska unionen och Schweiziska edsförbundet om hälsa, upprättat i [...] den [...].
 - x) Protokoll om upprättande av ett gemensamt område för livssäkerhet till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om handel med jordbruksprodukter, upprättat i [...] den [...].
- b) *bidragsperiod*: den tidsperiod som ett visst ekonomiskt bidrag från Schweiz avser.
- c) *genomförandeperiod*: den tidsperiod under vilken ett visst ekonomiskt bidrag från Schweiz måste genomföras och bidragsmedlen utbetalas; varje genomförandeperiod ska vara minst tio år.
- d) *partnerstat*: en medlemsstat i unionen som är mottagare av Schweiz regelbundna ekonomiska bidrag under en viss bidragsperiod.

- e) *partnerstater på sammanhållningsområdet*: medlemsstater i unionen med en bruttonationalinkomst (nedan kallad *BNI*) per capita, uttryckt i köpkraftsstandard, som är lägre än 90 % av unionens genomsnittliga BNI per capita uttryckt i köpkraftsstandard för samma referensperiod. Referensperioden för de uppgifter som ska användas ska vara densamma som den som används för att fastställa vilka unionsmedlemsstater som är berättigade till stöd från den Sammanhållningsfond som är i kraft i unionen vid den relevanta bidragsperiodens början.
- f) *stödåtgärd*: ett program eller projekt som genomförs med stöd av ett visst ekonomiskt bidrag från Schweiz.

ARTIKEL 4

Ram för Schweiz regelbundna ekonomiska bidrag

1. Strukturen för Schweiz regelbundna ekonomiska bidrag ska vara baserad på varandra följande bidragsperioder.

Varje bidragsperiod ska börja två år efter början av den period som gäller för unionens fleråriga budgetram. Den ska gälla under en period som motsvarar samma antal år som den fleråriga budgetramen.

2. För varje bidragsperiod ska följande gälla:
 - a) Schweiz förbinder sig att tillhandahålla ett ekonomiskt bidrag som fastställs på grundval av bilaga I.

- b) För att fullgöra det åtagande som gjorts i enlighet med led a ska de avtalsslutande parterna ingå ett rättsligt icke-bindande samförståndsavtal senast 12 månader före utgången av den pågående bidragsperioden.

För detta ändamål ska gemensamma kommittén inleda diskussioner senast 36 månader före utgången av den bidragsperioden.

Varje samförståndsavtal ska ange följande delar:

- i) Storleken på ett visst ekonomiskt bidrag från Schweiz, fastställt på grundval av punkt 1 i bilaga I.
- ii) Landsspecifika anslag av medel på sammanhållningsområdet i enlighet med tillägg 2 till bilaga I.
- iii) De tematiska områdena för ett visst ekonomiskt bidrag från Schweiz på sammanhållningsområdet.
- iv) Om en andel av ett visst ekonomiskt bidrag från Schweiz är avsedd att hantera andra viktiga gemensamma utmaningar ska de viktiga gemensamma utmaningar som fastställts, de tematiska områdena för respektive utmaning, kriterierna för urval av partnerstater som påverkas av de fastställda gemensamma utmaningarna samt fördelningen mellan avsatta medel för sammanhållningsområdet och avsatta medel för de fastställda gemensamma utmaningarna anges, i enlighet med punkt 2 i bilaga I.

- v) En övergripande beskrivning av det tänkta innehållet i de landsspecifika avtalen mellan Schweiz och partnerstaterna (nedan kallade *landsspecifika avtal*).
 - vi) Genomförandeperiodens längd i enlighet med artikel 3 c.
- c) Om samförståndsavtalet inte ingåtts inom den tidsfrist som avses i led b första meningen ska artikel 16 tillämpas. Om tvisten hänskjuts till skiljedomstolen i enlighet med artikel 16.2 ska skiljedomstolen kontrollera om de avtalsslutande parterna har handlat i god tro under de diskussioner som avses i led b för att fullgöra det åtagande som avses i led a.

ARTIKEL 5

Landsspecifika avtal och ytterligare stödåtgärder

1. I enlighet med artikel 4.2 a och del II och i linje med de delar som anges i samförståndsavtalet ska Schweiz ingå landsspecifika avtal med partnerstaterna och, i tillämpliga fall, ta fram ytterligare stödåtgärder inom ramen för sin förvaltning eller i form av bidrag till relevanta finansieringsinstrument.
2. De landsspecifika avtalen ska beakta den unionspolitik och de nationella strategiska ramar för unionens sammanhållningspolitiska investeringar som godkänts av Europeiska kommissionen (nedan kallad *kommissionen*).

3. De landsspecifika avtalen ska särskilt ange hur medlen ska fördelas mellan temaområden, stödåtgärder, förvaltnings- och kontrollstrukturer, tillämpliga villkor samt behöriga myndigheter i den berörda partnerstaten. De ska också ange särskilda regler för det förfarande och de åtgärder som avses i artikel 13.5.

4. För varje bidragsperiod ska de landsspecifika anslagen på sammanhållningsområdet formellt bindas till partnerstaterna när respektive landsspecifika avtal ingås, senast två år efter början av den bidragsperiod som de avser.

5. Om en andel av ett visst ekonomiskt bidrag från Schweiz är avsedd att hantera andra viktiga gemensamma utmaningar ska de landsspecifika anslagen på det område som de fastställda gemensamma utmaningarna avser formellt bindas till partnerstaterna när respektive landsspecifika avtal ingås, senast fem år efter början av den bidragsperiod som de avser.

6. Om de landsspecifika avtal som avses i punkterna 4 och 5 inte ingås inom de tidsfrister som där anges ska artikel 16 tillämpas.

Om tvisten hänskjuts till skiljedomstolen i enlighet med artikel 16.2 ska skiljedomstolen kontrollera om Schweiz och respektive partnerstat har handlat i god tro under förhandlingarna om det landsspecifika avtalet.

7. Medel från ett visst ekonomiskt bidrag från Schweiz får endast användas fram till slutet av respektive genomförandeperiod.

ARTIKEL 6

Kommunikationen mellan Schweiz och kommissionen

1. Schweiz ska underrätta kommissionen om de landsspecifika avtal som avses i artikel 5.1 inom en månad efter det att de har offentliggjorts i den officiella rättssamlingen för Schweiz federala lagstiftning.
2. Schweiz och kommissionen ska årligen eller vid behov kommunicera med varandra på teknisk nivå när det gäller genomförandet av Schweiz regelbundna ekonomiska bidrag.

ARTIKEL 7

Medfinansieringsgrader

När det gäller stödåtgärder vars genomförande partnerstaterna ansvarar för ska Schweiz medfinansieringsgrader för dess regelbundna ekonomiska bidrag vara desamma som unionens medfinansieringsgrader inom ramen för unionens sammanhållningspolitiska instrument och andra relevanta instrument, såvida inte Schweiz och den berörda partnerstaten kommer överens om något annat.

ARTIKEL 8

Statligt stöd och offentlig upphandling

Genomförandet av stödåtgärderna ska vara förenligt med tillämpliga regler om statligt stöd och offentlig upphandling.

ARTIKEL 9

Ansvar

Schweiz ansvar är begränsat till tillhandahållandet av medel enligt de landsspecifika avtalen och ytterligare stödåtgärder. Schweiz kommer därför inte att påta sig något ansvar gentemot tredje part.

ARTIKEL 10

Förändringar i unionsmedlemskapet

1. Om medlemskapet i unionen ändras när det gäller en stat vars BNI per capita, uttryckt i köpkraftsstandard, är lägre än 90 % av unionens genomsnittliga BNI per capita uttryckt i köpkraftsstandard ska Schweiz ekonomiska bidrag justeras proportionellt från och med den dag då ändringen av medlemskapet träder i kraft.

Referensperioden för de uppgifter som ska användas ska vara densamma som den som används för den Sammanhållningsfond som är i kraft i unionen vid respektive bidragsperiods början, eller, om sådana uppgifter inte finns tillgängliga, den senaste treårsperiod för vilken det finns tillgängliga uppgifter.

2. Storleken på den justering som avses i punkt 1 ska fastställas av de avtalsslutande parterna.

DEL II

GENOMFÖRANDE OCH FÖRVALTNING AV MEDLEN

ARTIKEL 11

Gemensamma värderingar

Genomförandet av Schweiz regelbundna ekonomiska bidrag ska grundas på de gemensamma värdena respekt för mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatsprincipen, människans värdighet och jämlikhet.

ARTIKEL 12

Förvaltningen av Schweiz regelbundna ekonomiska bidrag

1. Schweiz ska ansvara för den övergripande förvaltningen av sitt regelbundna ekonomiska bidrag.

2. Schweiz förvaltningskostnader ska täckas av det totala beloppet för ett visst ekonomiskt bidrag som fastställs i det samförståndsavtal som avses i artikel 4.2 b.

ARTIKEL 13

Principer för genomförandet

1. De landsspecifika avtalen ska förhandlas fram och genomföras i en anda av jämlikt partnerskap mellan partnerstaterna och Schweiz.
2. Partnerstaterna ska ansvara för genomförandet av de godkända stödåtgärderna och sörja för lämpliga förvaltnings- och kontrollsystem för att säkerställa ett sunt genomförande och en sund förvaltning.
3. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2 ska Schweiz ansvara för de stödåtgärder som genomförs direkt av Schweiz och sörja för lämpliga förvaltnings- och kontrollsystem för att säkerställa ett sunt genomförande och en sund förvaltning.
4. Genomförandet av stödåtgärderna ska vara förenligt med de gemensamma värden som avses i artikel 11 och principerna om god förvaltning och sund ekonomisk förvaltning samt säkerställa öppenhet, icke-diskriminering, effektivitet och ansvarsskyldighet.

Det ska grundas på Schweiz och partnerstaternas gemensamma åtagande att bekämpa alla former av korruption vid genomförandet av Schweiz ekonomiska bidrag och föreskriva effektiva åtgärder och förfaranden för att förebygga, upptäcka och ta itu med alla åtgärder som äventyrar en korrekt användning av medlen, med beaktande av de risker som fastställs.

5. Vid överträdelse av en skyldighet enligt punkt 4 som påverkar eller riskerar att påverka det sunda genomförandet av en särskild stödåtgärd får Schweiz, efter en bedömning och ett förfarande som garanterar partnerstatens rätt att bli hörd i praktiken, vidta lämpliga, proportionella och effektiva åtgärder avseende den särskilda stödåtgärd som berörs.
6. Schweiz får genomföra kontroller enligt sina interna krav. Partnerstaterna ska lämna allt bistånd, alla upplysningar och all dokumentation som behövs för detta.
7. När de schweiziska revisionsmyndigheterna genomför revisioner ska de ta vederbörlig hänsyn till principerna om samordnad revision och proportionalitet i förhållande till risknivån för att undvika att flera revisioner och förvaltningskontroller av samma utgifter genomförs och därmed minimera kostnaderna för förvaltningskontroller och revisioner samt den administrativa bördan för stödmottagarna.

DEL III

INSTITUTIONELLA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 14

Gemensam kommitté

1. Härmed inrättas en gemensam kommitté.

Gemensamma kommittén ska bestå av företrädare för de avtalsslutande parterna.

2. Ordförandeskapet i gemensamma kommittén ska innehas gemensamt av en företrädare för unionen och en företrädare för Schweiz.
3. Gemensamma kommittén ska
 - a) säkerställa att detta avtal fungerar väl samt förvaltas och tillämpas på ett ändamålsenligt sätt,
 - b) utgöra ett forum för ömsesidigt samråd och kontinuerligt informationsutbyte mellan de avtalsslutande parterna, särskilt i syfte att finna en lösning på eventuella svårigheter att tolka eller tillämpa detta avtal i enlighet med artikel 16,
 - c) lämna rekommendationer till de avtalsslutande parterna i frågor som rör detta avtal,
 - d) anta beslut när så föreskrivs i detta avtal, och
 - e) utöva alla andra befogenheter som den tilldelas genom detta avtal.
4. Gemensamma kommittén ska fatta beslut enhälligt. Besluten ska vara bindande för de avtalsslutande parterna, som ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att genomföra dem.
5. Gemensamma kommittén ska sammanträda minst en gång om året, alternativt i Bryssel och Bern, om inte medordförandena beslutar något annat. Den ska också sammanträda på begäran av endera av de avtalsslutande parterna. Medordförandena får komma överens om att ett sammanträde i gemensamma kommittén ska hållas via videokonferens eller telekonferens.

6. Gemensamma kommittén ska fastställa sin arbetsordning vid sitt första sammanträde.
7. Gemensamma kommittén får fatta beslut om inrättande av arbetsgrupper eller expertgrupper som kan bistå den vid utövandet av dess uppdrag.

ARTIKEL 15

Exklusivitetsprincipen

De avtalsslutande parterna förbinder sig att inte lösa tvister om tolkningen eller tillämpningen av avtalet på annat sätt än som bestämts genom detta avtal.

ARTIKEL 16

Förfarande vid svårigheter med tolkning eller tillämpning

1. Om det uppstår problem med tolkningen eller tillämpningen av avtalet ska de avtalsslutande parterna samråda med varandra i gemensamma kommittén för att finna en ömsesidigt godtagbar lösning. I detta syfte ska alla användbara uppgifter lämnas till gemensamma kommittén så att den kan göra en ingående granskning av situationen. Gemensamma kommittén ska undersöka alla möjligheter som gör att avtalet kan fortsätta att fungera väl.

2. Om gemensamma kommittén inte kan finna en lösning på den svårighet som avses i punkt 1 inom tre månader från den dag då den fick svårigheten överlämnad till sig får endera av de avtalsslutande parterna begära att en skiljedomstol löser tvisten i enlighet med de regler som fastställs i protokollet om skiljedomstolen (nedan kallat *protokollet*).
3. Vid lösning av en tvist mellan de avtalsslutande parterna enligt detta avtal ska skiljedomstolen vara behörig att tolka detta avtal. För att avgöra om en åtgärd är förenlig med detta avtal får skiljedomstolen när så är lämpligt som faktiska omständigheter beakta annan lagstiftning, i endera av de avtalsslutande parterna, än detta avtal. Skiljedomstolen ska då följa den rådande tolkning av denna andra lagstiftning, i endera av de avtalsslutande parterna, än detta avtal som har gjorts av domstolarna och myndigheterna i respektive avtalsslutande part samt i tillämpliga fall av behöriga internationella tvistlösningsorgan. Ingen mening som skiljedomstolen kan komma att ge denna andra lagstiftning, i endera av de avtalsslutande parterna, än detta avtal ska vara bindande för domstolarna eller myndigheterna i den avtalsslutande parten.
4. Skiljedomstolen ska inte vara behörig i tvister som rör genomförandet av de landsspecifika avtalen.
5. Varje avtalsslutande part ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att i god tro följa skiljedomstolens beslut.

Den avtalsslutande part som av skiljedomstolen har befunnits inte ha följt avtalet ska genom gemensamma kommittén underrätta den andra avtalsslutande parten om vilka åtgärder den har vidtagit för att följa skiljedomstolens beslut.

ARTIKEL 17

Kompensationsåtgärder

1. Om den avtalsslutande part som skiljedomstolen har konstaterat inte har följt avtalet inte underrättar den andra avtalsslutande parten, inom en rimlig tidsfrist som fastställts i enlighet med artikel IV.2.6 i protokollet, om de åtgärder som den har vidtagit för att följa skiljedomstolens beslut, eller om den andra avtalsslutande parten anser att de meddelade åtgärderna inte är förenliga med skiljedomstolens beslut, får denna andra avtalsslutande part vidta proportionella kompensationsåtgärder inom ramen för avtalet eller ett avtal som ingår i förteckningen över avtal enligt artikel 3 a (nedan kallade *kompensationsåtgärder*) för att avhjälpa en potentiell obalans. Den ska till den avtalsslutande part som av skiljedomstolen har befunnits inte ha följt avtalet anmäla kompensationsåtgärderna, vilka ska anges i anmälan. Dessa kompensationsåtgärder ska träda i kraft tre månader efter dagen för denna anmälan.
2. Om gemensamma kommittén inte har fattat något beslut inom en månad från dagen för det att de planerade kompensationsåtgärderna anmäldes om att tillfälligt avbryta, ändra eller helt upphäva dessa kompensationsåtgärder, får endera avtalsslutande parten hänskjuta frågan om kompensationsåtgärdernas proportionalitet till ett skiljeförfarande, i enlighet med protokollet.
3. Skiljedomstolen ska fatta beslut inom de tidsfrister som anges i artikel III.8.4 i protokollet.
4. Kompensationsåtgärderna ska inte ha retroaktiv verkan. I synnerhet ska de rättigheter och skyldigheter som enskilda och ekonomiska aktörer förvärvat innan kompensationsåtgärderna träder i kraft bevaras.

DEL IV

SLUTBESTÄMMELSER

ARTIKEL 18

Schweiz första ekonomiska bidrag enligt detta avtal och ytterligare ekonomiskt engångsåtagande

1. Schweiz åtar sig att tillhandahålla sitt första ekonomiska bidrag enligt detta avtal (nedan kallat *första ekonomiska bidraget*) från och med den 1 januari 2030 till och med den 31 december 2036 i enlighet med bilaga II och ytterligare ett ekonomiskt engångsåtagande som omfattar perioden mellan slutet av 2024 och slutet av 2029 i enlighet med bilaga III.
2. I den mån delarna av det första ekonomiska bidraget inte anges i bilaga II ska de avtalsslutande parterna ingå ett rättsligt icke-bindande samförståndsavtal för att fullgöra åtagandet enligt punkt 1 inom tolv månader från den dag då detta avtal träder i kraft. För detta ändamål ska gemensamma kommittén snarast inleda diskussioner efter den dag då detta avtal träder i kraft.
3. I den mån delarna av det ytterligare ekonomiska engångsåtagandet inte anges i bilaga III ska de avtalsslutande parterna ingå ett rättsligt icke-bindande samförståndsavtal för att fullgöra åtagandet enligt punkt 1 inom tolv månader från den dag då detta avtal träder i kraft. För detta ändamål ska gemensamma kommittén snarast inleda diskussioner efter den dag då detta avtal träder i kraft.

4. De landsspecifika anslagen inom det första ekonomiska bidraget på sammanhållningsområdet och det ytterligare ekonomiska engångsåtagandet ska formellt bindas till partnerstaterna när respektive landsspecifika avtal ingås, senast tre år efter den dag då detta avtal träder i kraft.
5. De landsspecifika anslagen inom det första ekonomiska bidraget på migrationsområdet ska formellt bindas till partnerstaterna när respektive landsspecifika avtal ingås, senast fem år efter början av bidragsperioden.
6. Om de samförståndsavtal som avses i punkterna 2 och 3 inte ingås inom den tidsram som där anges ska artikel 4.2 c gälla i tillämpliga delar.
7. Om de landsspecifika avtal som avses i punkterna 4 och 5 inte ingås inom de tidsfrister som där anges ska artikel 5.6 gälla i tillämpliga delar.

ARTIKEL 19

Protokoll, bilagor och tillägg

Protokollen, bilagorna och tilläggen till detta avtal ska utgöra en integrerad del av avtalet.

ARTIKEL 20

Ikraftträdande

1. Detta avtal ska ratificeras eller godkännas av de avtalsslutande parterna i enlighet med deras egna förfaranden. De avtalsslutande parterna ska underrätta varandra om att de interna förfaranden som är nödvändiga för detta avtals ikraftträdande har slutförts.
2. Detta avtal ska träda i kraft den första dagen i den andra månaden efter den sista underrättelsen om följande instrument:
 - a) Institutionellt protokoll till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Schweiziska edsförbundet, å andra sidan, om fri rörlighet för personer.
 - b) Ändringsprotokoll till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Schweiziska edsförbundet, å andra sidan, om fri rörlighet för personer.
 - c) Institutionellt protokoll till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om luftfart.
 - d) Ändringsprotokoll till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om luftfart.

- e) Protokoll om statligt stöd till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om luftfart.
- f) Institutionellt protokoll till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om gods- och persontransporter på väg och järnväg.
- g) Ändringsprotokoll till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om gods- och persontransporter på väg och järnväg.
- h) Protokoll om statligt stöd till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om gods- och persontransporter på väg och järnväg.
- i) Ändringsprotokoll till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om handel med jordbruksprodukter.
- j) Institutionellt protokoll till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om ömsesidigt erkännande i samband med bedömning av överensstämmelse.
- k) Ändringsprotokoll till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om ömsesidigt erkännande i samband med bedömning av överensstämmelse.
- l) Avtal mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Schweiziska edsförbundet, å andra sidan, om Schweiziska edsförbundets deltagande i unionsprogram.

- m) Avtal mellan Europeiska unionen och Schweiziska edsförbundet om villkoren för Schweiziska edsförbundets deltagande i Europeiska unionens rymdprogrambyrå.

ARTIKEL 21

Uppsägning

Varje avtalsslutande part får säga upp detta avtal genom att underrätta den andra avtalsslutande parten. Avtalet ska upphöra att gälla sex månader efter mottagandet av en sådan underrättelse.

Som skedde i [...] den [...] i två exemplar på det bulgariska, danska, engelska, estniska, finska, franska, grekiska, iriska, italienska, kroatiska, lettiska, litauiska, maltesiska, nederländska, polska, portugisiska, rumänska, slovakiska, slovenska, spanska, svenska, tjeckiska, tyska och ungerska språket, vilka samtliga texter är lika giltiga.

TILL BEVIS HÄRPÅ har undertecknade, vederbörligen befullmäktigade, undertecknat detta avtal.

(Underskrifter, med verkan, på alla 24 EU-språk: "För Europeiska unionen" och "För Schweiziska edsförbundet")

DELAR I SCHWEIZ REGELBUNDNA EKONOMISKA BIDRAG SOM AVSES I ARTIKEL 4.2
a FÖR EFTERFÖLJANDE BIDRAGSPERIODER

1. Beloppet för Schweiz ekonomiska bidrag för en viss bidragsperiod fastställs på grundval av följande delar:
 - a) Beloppet för Schweiz ekonomiska bidrag under den föregående bidragsperioden, justerat tidsproportionellt till den aktuella bidragsperiodens längd, inbegripet, i förekommande fall, justering i enlighet med artikel 10, justerad tidsproportionellt till den aktuella bidragsperiodens varaktighet.
 - b) En ökning eller minskning av beloppet som följer av tillämpningen av led a i enlighet med den metod som anges i tillägg 1, på grundval av
 - i) inflationen i Schweiz, uttryckt i det harmoniserade konsumentprisindexet (nedan kallat *HIKP*) i Schweiz, och
 - ii) en justeringsfaktor som tar hänsyn till eventuella skillnader mellan inflationen i Schweiz och inflationen i partnerstaterna, i den mån den inte uppvägs av växelkursens utveckling, så att köpkraften hos Schweiz regelbundna ekonomiska bidrag bibehålls.

- c) En ökning eller minskning av det belopp som fastställts på grundval av leden a och b på grund av politiska överväganden. En sådan ökning eller minskning får inte överstiga 10 % av det belopp som fastställts på grundval av leden a och b.
- 2. Den andel av Schweiz ekonomiska bidrag under en viss bidragsperiod som avser sammanhållningsområdet ska vara minst 90 % av det belopp som fastställs i enlighet med punkt 1.
- 3. Den andel av Schweiz ekonomiska bidrag under en viss bidragsperiod som avser landsspecifika avtal på sammanhållningsområdet ska vara minst 90 % av det ekonomiska bidrag från Schweiz som avser detta område och som fastställs i enlighet med punkt 2.
- 4. Det belopp som avser landsspecifika avtal på sammanhållningsområdet ska tilldelas partnerstaterna i enlighet med den fördelningsnyckel som anges i tillägg 2.

METOD FÖR BESTÄMNING AV DEN JUSTERING SOM AVSES I PUNKT 1 b I BILAGA I

Den ökning eller minskning som avses i punkt 1 b i bilaga I ska beräknas i enlighet med följande metod:

1. Det belopp som blir resultatet av tillämpningen av punkt 1 a i bilaga I ska multipliceras med den indexeringsfaktor som anges i punkt 2 i detta tillägg.
2. Indexeringsfaktorn ska vara produkten av
 - a) inflationen i Schweiz, mätt genom HIKP i Schweiz, mellan det senaste året, beräknat som det aritmetiska medelvärdet av de senaste 12 månaderna vid beräkningsdagen, och det första året av den föregående bidragsperioden, beräknat som det aritmetiska medelvärdet av de 12 månaderna det kalenderåret, och
 - b) en justeringsfaktor, uttryckt som kvoten mellan den reala växelkursen för gruppen av partnerstater i sammanhållningsområdet under den föregående bidragsperioden gentemot Schweiz mellan det sista året och det första året i den föregående bidragsperioden, för att återspegla den reala apprecieringen eller deprecieringen för den gruppen under perioden.

Vid beräkningen av indexeringsfaktorn ska följande tillämpas:

- i) Den reala växelkursen för gruppen av partnerstater i sammanhållningsområdet under den föregående bidragsperioden ska bestå av dessa partnerstaters nominella växelkurs gentemot den schweiziska francen, multiplicerat med dessa partnerstaters HIKP-baserade aggregat och dividerat med det schweiziska HIKP.

En real appreciering för denna grupp av partnerstater ska innebära att den reala växelkursen stiger, och en real depreciering för denna grupp av partnerstater ska innebära att den reala växelkursen sjunker.

- ii) Det HIKP-baserade aggregatet för dessa partnerstater ska vara HIKP-indexets aritmetiska medelvärde under en tolv månaders period för denna grupp av partnerstater, med användning av den HIKP-metod som anges i avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om samarbete på statistikområdet, upprättat i Luxemburg den 26 oktober 2004, men där vikterna ska vara den fördelningsnyckel som anges i tillägg 2.
- iii) Partnerstaternas nominella växelkurs gentemot den schweiziska francen ska vara det viktade aritmetiska medelvärdet av dessa partnerstaters nominella växelkurs gentemot den schweiziska francen, där vikterna ska vara den fördelningsnyckel som anges i tillägg 2. De nominella växelkurser som används vid beräkningen för ett visst år ska vara medelvärdet under en tolv månaders period av de månadsvisa uppgifterna för det året, härledda från de dagliga växelkurserna.

Kommissionen ska beräkna justeringsfaktorn enligt punkt 2 b i detta tillägg. Kommissionen ska dela beräkningen med Schweiz genom gemensamma kommittén en månad efter det att den erhållits.

3. Om uppgifter inte finns tillgängliga för ett visst år ska de uppgifter som ska användas för det året vara uppgifterna från de senaste tillgängliga 12 månaderna vid beräkningsdatumet.
4. De uppgifter om HIKP och växelkurser som används för beräkningen av indexeringsfaktorn ska erhållas från unionens statistikkontor (nedan kallat *Eurostat*), på grundval av statistik som offentliggjorts av Eurostat, med vederbörlig hänsyn till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om samarbete på statistikområdet, upprättat i Luxemburg den 26 oktober 2004. Vid behov ska uppgifter om växelkurserna erhållas från offentliga databaser från Europeiska centralbanken, centralbankerna i partnerstaterna och/eller den schweiziska centralbanken.

FÖRDELNINGSNYCKEL FÖR SCHWEIZ REGELBUNDNA EKONOMISKA BIDRAG PÅ
SAMMANHÅLLNINGSSOMRÅDET

Varje partnerstats andel av Schweiz ekonomiska bidrag på sammanhållningsområdet under en viss bidragsperiod ska motsvara en procentandel av Schweiz ekonomiska bidrag på sammanhållningsområdet som erhålls genom att följande steg tillämpas:

- a) Det aritmetiska medelvärdet av partnerstatens andelar av befolkningen och av ytarealen i förhållande till den totala befolkningen och ytan i alla partnerstater beräknas. Om en partnerstats andel av den totala befolkningen överstiger dess andel av den totala ytarealen med en faktor på fem eller därutöver, vilket avspeglar en mycket hög befolkningstäthet, ska emellertid endast andelen av den totala befolkningen användas i detta steg.
- b) De procenttal som erhålls till följd av beräkningen enligt led a sänks eller höjs med en koefficient som motsvarar en tredjedel av den procentandel med vilken partnerstatens BNI per capita, uttryckt i köpkraftsstandard, överstiger eller understiger genomsnittet av BNI per capita i alla partnerstater (medelvärdet uttryckt som 100 %).
- c) De andelar som erhållits till följd av beräkningen enligt led b skalas om så att summan av dem blir 100 %.

Referensperioden för de uppgifter som ska användas ska vara densamma som den som används för den Sammanhållningsfond som är i kraft i unionen vid respektive bidragsperiods början, eller, om sådana uppgifter inte finns tillgängliga, den senaste treårsperiod för vilken det finns tillgängliga uppgifter.

SCHWEIZ FÖRSTA EKONOMISKA BIDRAG ENLIGT DETTA AVTAL FÖR PERIODEN
2030–2036

1. Schweiz första ekonomiska bidrag enligt detta avtal (nedan kallat *första ekonomiska bidraget*) för perioden 1 januari 2030–31 december 2036 (*bidragsperioden*) ska uppgå till 350 000 000 schweiziska franc för varje år under den perioden.
2. Av det belopp som avses i punkt 1 ska för varje år under bidragsperioden 308 000 000 schweiziska franc avsättas för samarbete på sammanhållningsområdet och 42 000 000 schweiziska franc för samarbete på migrationsområdet.
3. Schweiz första ekonomiska bidrag ska bidra till de mål som anges i artikel 1 i detta avtal.
4. Schweiz första ekonomiska bidrag ska genomföras under en tioårsperiod (*genomförandeperiod*), med början samma dag som bidragsperioden.
5. Den andel av det ekonomiska bidraget på sammanhållningsområdet som avsätts för landsspecifika avtal ska vara minst 90 % av det belopp som avsätts för det området.
6. Schweiz ska ha tillgång till upp till 5 % av respektive belopp för samarbete på områdena sammanhållning och migration för att täcka förvaltningskostnader, och upp till 2 % ska vara tillgängliga för spridningen av schweizisk expertis (den schweiziska expert- och partnerskapsfonden).

7. De partnerstater som samarbetar på sammanhållningsområdet ska vara de medlemsstater i unionen vars BNI per capita, uttryckt i köpkraftsstandard, är lägre än 90 % av unionens genomsnittliga BNI per capita uttryckt i köpkraftsstandard för samma referensperiod. Referensperioden för de uppgifter som ska användas ska vara densamma som den som används för att fastställa vilka unionsmedlemsstater som är berättigade till stöd från den Sammanhållningsfond som är i kraft i unionen vid den relevanta bidragsperiodens början.
8. Potentiella partnerländer på migrationsområdet är de medlemsstater i unionen som utsätts för särskilt migrationstryck och/eller där Schweiz och en viss medlemsstat är överens om behovet av att stärka förvaltningen av migration.
9. När det gäller samarbetet inom områdena sammanhållning och migration får de avtalsslutande parterna nå en ömsesidig överenskommelse om att avsätta ett särskilt belopp för en fond som avser ett specifikt ämne (sammanhållning) och en snabbinsatsfond (migration). När så är tillämpligt ska delarna anges i samförståndsavtalet i enlighet med artikel 18.2 i avtalet.
10. De tematiska områdena för samarbetet inom ramen för Schweiz första ekonomiska bidrag ska bygga på det framgångsrika samarbetet inom ramen för Schweiz tidigare bidrag till utvalda medlemsstater i unionen. De ska komplettera unionens insatser för sammanhållning och migrationshantering vid början av bidragsperioden.
11. I enlighet med artikel 18.2 i avtalet ska de avtalsslutande parterna i samförståndsavtalet ange vilka av följande tematiska områden som fokus ska ligga på:
 - a) Sammanhållning:
 - i) mänsklig och social utveckling för alla,

- ii) hållbar ekonomisk utveckling för alla
 - iii) grön omställning, och
 - iv) demokrati och deltagande.
- b) Migration.
-

SCHWEIZ YTTERLIGARE EKONOMISKA ENGÅNGSÅTAGANDE SOM OMFATTAR
PERIODEN MELLAN SLUTET AV 2024 OCH SLUTET AV 2029

1. I enlighet med artikel 18 i detta avtal förbinder sig Schweiz att tillhandahålla ett ytterligare ekonomiskt engångsåtagande som omfattar perioden mellan slutet av 2024 och slutet av 2029 och återspeglar Schweiz och unionens nivå av partnerskap och samarbete under den perioden.- Detta ytterligare ekonomiska engångsåtagande ska uppgå till 130 000 000 schweiziska franc per år fram till ikraftträdandet av de avtal som anges i artikel 20.2 i detta avtal, och till 350 000 000 schweiziska franc per år för perioden mellan ikraftträdandet av de avtal som anges i artikel 20.2 i detta avtal och slutet av 2029. Det år då de avtal som anges i artikel 20.2 i detta avtal träder i kraft ska beloppet för det ytterligare ekonomiska engångsåtagandet beräknas tidsproportionellt.
2. Schweiz ytterligare ekonomiska engångsåtagande ska genomföras under en tioårsperiod (*genomförandeperiod*), med början samma dag som bidragsperioden för Schweiz första ekonomiska bidrag.
3. Det ytterligare ekonomiska engångsåtagandet ska användas för samarbete på sammanhållningsområdet.
4. Den andel av det ekonomiska engångsåtagandet som avsätts för landsspecifika avtal ska vara minst 90 % av beloppet för Schweiz ytterligare ekonomiska engångsåtagande.

5. Schweiz ska ha tillgång till upp till 5 % av det ytterligare ekonomiska engångsåtagandet för att täcka förvaltningskostnader, och upp till 2 % ska vara tillgängliga för spridningen av schweizisk expertis (den schweiziska expert- och partnerskapsfonden).
6. Partnerstaterna för samarbete ska vara de medlemsstater i unionen vars BNI per capita, uttryckt i köpkraftsstandard, är lägre än 90 % av unionens genomsnittliga BNI per capita uttryckt i köpkraftsstandard för samma referensperiod. Referensperioden för de uppgifter som ska användas ska vara densamma som den som används för att fastställa vilka unionsmedlemsstater som är berättigade till stöd från den Sammanhållningsfond som är i kraft i unionen vid början av genomförandeperioden för det ytterligare ekonomiska engångsåtagandet.
7. De avtalsslutande parterna får nå en ömsesidig överenskommelse om att avsätta ett särskilt belopp för en fond som avser ett specifikt ämne på sammanhållningsområdet. När så är tillämpligt ska delarna anges i samförståndsavtalet i enlighet med artikel 18.3 i avtalet.
8. De mål och regler för genomförandet av Schweiz regelbundna ekonomiska bidrag som fastställs i avtalet ska i tillämpliga delar gälla det ytterligare ekonomiska engångsåtagandet, om inte annat föreskrivs i artikel 18 i detta avtal och denna bilaga.
9. De tematiska områdena för samarbetet inom Schweiz ytterligare ekonomiska engångsåtagande ska bygga på det framgångsrika samarbetet inom Schweiz tidigare bidrag till utvalda medlemsstater i unionen. De ska komplettera unionens sammanhållningsinsatser vid början av genomförandeperioden för det ytterligare ekonomiska engångsåtagandet.

10. I enlighet med artikel 18.3 i avtalet ska de avtalsslutande parterna i samförståndsavtalet ange vilka av följande tematiska områden som fokus ska ligga på:

- i) mänsklig och social utveckling för alla,
 - ii) hållbar ekonomisk utveckling för alla
 - iii) grön omställning, och
 - iv) demokrati och deltagande.
-

PROTOKOLL OM SKILJEDOMSTOLEN

KAPITEL I

INLEDANDE BESTÄMMELSER

ARTIKEL I.1

Tillämpningsområde

Om en av de avtalsslutande parterna (nedan kallade *parterna*) hänskjuter en tvist för skiljedom i enlighet med artikel 16.2 eller 17.2 i avtalet ska reglerna i detta protokoll tillämpas.

ARTIKEL I.2

Registreringsenhets- och sekretariatstjänster

Den internationella byrån vid permanenta skiljedomstolen i Haag (nedan kallad *den internationella byrån*) ska utföra en registreringsenhets funktioner och tillhandahålla nödvändiga sekretariatstjänster.

ARTIKEL I.3

Meddelanden om och beräkning av tidsfrister

1. Meddelanden, inbegripet förslag, får sändas med vilket kommunikationsmedel som helst som intygar att de överförts eller som gör det möjligt att intyga detta.
2. Sådana meddelanden får endast sändas elektroniskt om en adress har angetts eller godkänts av en part särskilt för detta ändamål.
3. Sådana meddelanden som delges parterna ska, när det gäller Schweiz, sändas till den schweiziska avdelningen för Europafrågor vid det federala utrikesministeriet och, när det gäller unionen, till kommissionens rättstjänst.
4. Alla tidsfrister som fastställs i detta protokoll ska löpa från och med dagen efter det att en händelse inträffar eller en åtgärd vidtas. Om den sista dagen för överlämnande av en handling infaller på en arbetsfri dag vid unionens institutioner eller vid Schweiz förvaltning ska tidsperioden för överlämnandet av handlingen löpa ut påföljande arbetsdag. Arbetsfria dagar som faller inom tidsfristen ska räknas.

ARTIKEL I.4

Meddelande om skiljeförfarande

1. Den part som tar initiativ till skiljeförfarande (nedan kallad *sökanden*) ska sända ett meddelande om skiljeförfarande till den andra parten (nedan kallad *svaranden*) och till den internationella byrån.
2. Ett skiljeförfarande ska anses ha inletts dagen efter det att svaranden har tagit emot meddelandet om skiljeförfarande.
3. Meddelandet om skiljeförfarande ska innehålla följande information:
 - a) Begäran om att tvisten ska hänskjutas till skiljedomsförfarande.
 - b) Parternas namn, adress och kontaktuppgifter.
 - c) Namn på och adress till sökandens ombud.
 - d) Den rättsliga grunden för förfarandet (artikel 16.2 eller 17.2 i avtalet) och
 - i) i de fall som avses i artikel 16.2 i avtalet, den tvistefråga som officiellt förts upp för lösning på gemensamma kommitténs dagordning i enlighet med artikel 16.1 i avtalet, och
 - ii) i de fall som avses i artikel 17.2 i avtalet, skiljedomstolens beslut, eventuella genomförandeåtgärder enligt artikel 16.5 i avtalet och de omtvistade kompensationsåtgärderna.

- e) Angivande av alla regler som orsakar eller har samband med tvisten.
 - f) En kortfattad beskrivning av tvisten.
 - g) Utseendet av en skiljeman eller, om fem skiljemän ska utnämnas, utseendet av två skiljemän.
4. Eventuella påståenden om tillräckligheten av meddelandet om skiljedomsförfarande får inte hindra inrättandet av skiljedomstolen. Tvisten ska avgöras slutgiltigt av skiljedomstolen.

ARTIKEL I.5

Svar på meddelandet om skiljeförfarande

1. Inom 60 dagar från mottagandet av meddelandet om skiljeförfarande ska svaranden skicka ett svar på meddelandet om skiljeförfarande till sökanden och den internationella byrån, som ska innehålla följande uppgifter:
- a) Parternas namn, adress och kontaktuppgifter.
 - b) Namn på och adress till svarandens ombud.
 - c) Svar på de uppgifter som lämnats i meddelandet om skiljeförfarande i enlighet med artikel I.4.3 d–f.

- d) Utseendet av en skiljeman eller, om fem skiljemän ska utnämnas, utseendet av två skiljemän.
2. Avsaknad av, eller ofullständigt eller för sent, svar från svaranden på meddelandet om skiljeförfarande ska inte hindra att en skiljedomstol upprättas. Tvisten ska avgöras slutgiltigt av skiljedomstolen.
3. Om svaranden i sitt svar på meddelandet om skiljeförfarande begär att skiljedomstolen ska bestå av fem skiljemän, ska sökanden utse ytterligare en skiljeman inom 30 dagar från mottagandet av svaret på meddelandet om skiljeförfarande.

ARTIKEL I.6

Ombud och biträde

1. Parterna ska företräddas i skiljedomstolen av ett eller flera ombud. Ombuden får biträdas av rådgivare eller advokater.
2. Varje ändring av ombuden eller deras adresser ska meddelas den andra parten, den internationella byrån och skiljedomstolen. Skiljedomstolen får när som helst, på eget initiativ eller på begäran av en part, begära bevis för de befogenheter som tilldelats parternas ombud.

KAPITEL II

SKILJEDOMSTOLENS SAMMANSÄTTNING

ARTIKEL II.1

Antal skiljemän

Skiljedomstolen ska bestå av tre skiljemän. Om sökanden i sitt meddelande om skiljeförfarande eller svaranden i sitt svar på meddelandet om skiljeförfarande så begär ska skiljedomstolen bestå av fem skiljemän.

ARTIKEL II.2

Utnämning av skiljemän

1. Om tre skiljemän ska utnämnas ska var och en av parterna utse en av dem. De två skiljemän som utnämns av parterna ska välja den tredje skiljemannen, som ska vara skiljedomstolens ordförande.
2. Om fem skiljemän ska utnämnas ska var och en av parterna utse två av dem. De fyra skiljemän som utnämns av parterna ska välja den femte skiljemannen, som ska vara skiljedomstolens ordförande.

3. Om skiljemännen inom 30 dagar efter utseendet av den sista skiljeman som utnämnts av parterna inte har nått en överenskommelse om valet av skiljedomstolens ordförande, ska ordföranden utnämnas av permanenta skiljedomstolens generalsekreterare.
4. För att bistå vid valet av skiljemän som ska ingå i skiljedomstolen ska en vägledande förteckning upprättas, och vid behov uppdateras, över personer med de kvalifikationer som avses i punkt 6 och den ska vara gemensam för alla bilaterala avtal på de områden av den inre marknaden där Schweiz deltar samt för avtalet mellan Europeiska unionen och Schweiziska edsförbundet om hälsa, upprättat i [...] den [...] (nedan kallat *hälsoavtalet*), avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om handel med jordbruksprodukter, upprättat i Luxemburg den 21 juni 1999 (nedan kallat *avtalet om handel med jordbruksprodukter*), samt avtalet mellan Europeiska unionen och Schweiziska edsförbundet om Schweiziska edsförbundets regelbundna ekonomiska bidrag för att minska de ekonomiska och sociala skillnaderna i Europeiska unionen, upprättat i [...] den [...] (nedan kallat *avtalet om Schweiz regelbundna ekonomiska bidrag*). Gemensamma kommittén ska vid tillämpningen av avtalet anta och uppdatera denna förteckning genom ett beslut.
5. Om en part underlåter att utse en skiljeman ska permanenta skiljedomstolens generalsekreterare utnämna den skiljemannen från den förteckning som avses i punkt 4. I avsaknad av en sådan förteckning ska skiljemannen utnämnas genom att den permanenta skiljedomstolens generalsekreterare lottar bland de personer som formellt har föreslagits av en part eller båda parterna vid tillämpningen av punkt 4.

6. De personer som ingår i skiljedomstolen ska vara högt kvalificerade personer, med eller utan anknytning till parterna, vars oberoende och avsaknad av intressekonflikter garanteras tillsammans med ett brett spektrum av erfarenheter. I synnerhet ska de ha dokumenterad sakkunskap inom juridik och de frågor som omfattas av detta avtal; de får inte ta emot instruktioner från någon av parterna; och de ska uppträda i egenskap av enskilda individer och inte ta emot instruktioner från någon organisation eller regering vad gäller frågor som har samband med tvisten. Skiljedomstolens ordförande ska också ha erfarenhet av tvistlösningsförfaranden.

ARTIKEL II.3

Skiljemännens förklaringar

1. När en person kan komma att utnämnas till skiljeman ska han eller hon rapportera alla omständigheter som kan ge upphov till berättigade tvivel om hans eller hennes opartiskhet eller oberoende. Från och med utnämningen och under hela skiljeförfarandet ska en skiljeman utan dröjsmål rapportera sådana omständigheter till parterna och till övriga skiljemän, om han eller hon inte redan har gjort det.
2. En skiljeman får avsättas om det föreligger omständigheter som skulle kunna ge upphov till berättigade tvivel om hans eller hennes opartiskhet eller oberoende.
3. En part får endast begära att en skiljeman som den har utnämnts avsätts av ett skäl som den har fått kännedom om efter utnämningen.
4. Om en skiljeman underlåter att agera eller om det rättsligt eller faktiskt är omöjligt för en skiljeman att fullgöra sitt uppdrag, ska det förfarande för avsättande av skiljemän som anges i artikel II.4 tillämpas.

ARTIKEL II.4

Avsättande av skiljemän

1. En part som önskar avsätta en skiljeman ska lämna in en begäran om avsättning inom 30 dagar från den dag då parten underrättades om utnämningen av skiljemannen eller inom 30 dagar från den dag då parten fick kännedom om de omständigheter som avses i artikel II.3.
2. Begäran om avsättning ska skickas till den andra parten, till den avsatta skiljemannen, till övriga skiljemän och till den internationella byrån. Den ska ange skälen till begäran om avsättning.
3. När en begäran om avsättning har gjorts kan den andra parten godta begäran om avsättning. Skiljemannen i fråga får också själv avgå. Godtagandet eller avgången innebär inte ett erkännande av skälen till begäran om avsättning.
4. Om den andra parten inte godtar begäran om avsättning, eller om skiljemannen i fråga inte själv avgår, inom 15 dagar från dagen för underrättelsen om begäran om avsättning får den part som begär avsättningen begära att generalsekreteraren för den permanenta skiljedomstolen fattar ett beslut om avsättningen.
5. Om inte parterna kommer överens om något annat ska skälen till beslutet anges i det beslut som avses i punkt 4.

ARTIKEL II.5

Ersättande av skiljeman

1. Om det är nödvändigt att ersätta en skiljeman under skiljeförfarandet ska, om inte annat följer av punkt 2 i denna artikel, en ersättare utnämnas eller väljas i enlighet med det förfarande enligt artikel II.2 som tillämpats på utnämningen eller valet av den skiljeman som ska ersättas. Detta förfarande ska tillämpas även om en part inte har utövat sin rätt att utnämna eller delta i utnämningen av den skiljeman som ska ersättas.
2. Om en skiljeman ersätts ska förfarandet återupptas i det skede då den ersatta skiljemannen upphörde att utföra sina uppgifter, såvida inte skiljedomstolen beslutar något annat.

ARTIKEL II.6

Ansvarsbefrielse

Utom vid avsiktliga fel eller grov vårdslöshet avstår parterna i största möjliga utsträckning enligt gällande lag från att väcka talan mot skiljemännen för en handling eller underlåtenhet i samband med skiljeförfarandet.

KAPITEL III

SKILJEFÖRFARANDET

ARTIKEL III.1

Allmänna bestämmelser

1. Dagen för inrättandet av skiljedomstolen ska vara den dag då den sista skiljemannen godtog sin utnämning.
2. Skiljedomstolen ska säkerställa att parterna behandlas lika och att var och en av dem i ett lämpligt skede av förfarandet har tillräckliga möjligheter att hävda sina rättigheter och lägga fram sin sak. Skiljedomstolen ska genomföra förfarandet på ett sådant sätt att förseningar och onödiga utgifter undviks och det säkerställs att tvisten mellan parterna löses.
3. En förhandling ska anordnas, såvida inte skiljedomstolen beslutar något annat, efter att parterna har hörts.
4. När en part skickar ett meddelande till skiljedomstolen ska den göra detta genom den internationella byrån och samtidigt skicka en kopia till den andra parten. Den internationella byrån ska skicka en kopia av detta meddelande till var och en av skiljemännen.

ARTIKEL III.2

Plats för skiljeförfarandet

Skiljeförfarandet äger rum i Haag. Skiljedomstolen får, om exceptionella omständigheter så kräver, sammanträda på en annan plats som den anser lämplig för sina överläggningar.

ARTIKEL III.3

Språk

1. Förfarandespråken ska vara franska och engelska.
2. Skiljedomstolen får besluta att alla handlingar som bifogas inlagan eller svaromålet och alla ytterligare handlingar som på originalspråket läggs fram under förfarandet ska åtföljas av en översättning till ett av förfarandespråken.

ARTIKEL III.4

Inlaga

1. Sökanden ska sända sin inlaga skriftligen till svaranden och till skiljedomstolen via den internationella byrån, inom den tidsfrist som fastställts av skiljedomstolen. Sökanden får besluta att betrakta sitt meddelande om skiljeförfarande enligt artikel I.4 som en inlaga, förutsatt att det också uppfyller villkoren i punkterna 2 och 3 i denna artikel.

2. Inlagan ska innehålla följande information:
 - a) Den information som anges i artikel I.4.3 b–f.
 - b) En redogörelse för de faktiska omständigheter som lagts fram till stöd för yrkandet.
 - c) De rättsliga argument som anförts till stöd för yrkandet.
3. Inlagan ska i möjligaste mån åtföljas av alla handlingar och andra bevis som sökanden tar upp eller hänvisa till dem.

ARTIKEL III.5

Svaromål

1. Svaranden ska sända svaromålet skriftligen till sökanden och till skiljedomstolen via den internationella byrån, inom den tidsfrist som fastställts av skiljedomstolen. Svaranden får besluta att betrakta svaret på det meddelande om skiljeförfarande som avses i artikel I.5 som ett svaromål, förutsatt att svaret på meddelandet om skiljeförfarande också uppfyller villkoren i punkt 2 i denna artikel.
2. Svaromålet ska innehålla svar på de punkter i inlagan som anges i enlighet med artikel III.4.2 a–c i detta protokoll. Det ska i möjligaste mån åtföljas av alla handlingar och andra bevis som svaranden nämner eller hänvisa till dem.

3. I svaromålet, eller i ett senare skede av skiljeförfarandet om skiljedomstolen beslutar att omständigheterna motiverar en försening, får svaranden inge ett genkäromål förutsatt att skiljedomstolen är behörig att pröva frågan.

4. Artikel III.4.2 och III.4.3 ska tillämpas på ett genkäromål.

ARTIKEL III.6

Skiljedomshörighet

1. Skiljedomstolen ska avgöra om den är behörig på grundval av artikel 16.2 eller 17.2 i avtalet.

2. I de fall som avses i artikel 16.2 i avtalet ska skiljedomstolen ha mandat att pröva den tvistefråga som officiellt förts upp för lösning på gemensamma kommitténs dagordning i enlighet med artikel 16.1 i avtalet.

3. I de fall som avses i artikel 17.2 i avtalet ska den skiljedomstol som har prövat huvudmålet ha mandat att pröva proportionaliteten i de omtvistade kompensationsåtgärderna, inbegripet när dessa åtgärder helt eller delvis har vidtagits genom ett bilateralt avtal som är en del av den förteckning över avtal som definieras i artikel 3 a i avtalet.

4. En invändning om rättegångshinder till följd av att skiljedomstolen inte är behörig ska göras senast i svaromålet eller, om det rör sig om ett genkärsmål, i svaret. Det faktum att en part har utnämnt en skiljeman eller deltagit i den utnämningen ska inte frånta parten rätten att göra en sådan invändning om rättegångshinder. Invändningen om att tvisten skulle överskrida skiljedomstolens behörighet och därmed utgöra ett rättegångshinder ska göras så snart frågan som påstås leda till att behörigheten överskrids tas upp under skiljeförfarandet. Skiljedomstolen får under alla omständigheter bifalla en invändning om rättegångshinder som görs efter det att den fastställda tidsfristen har löpt ut, om den anser att det fanns giltiga skäl till förseningen.

5. Skiljedomstolen får fatta ett avgörande om den invändning om rättegångshinder som avses i punkt 4 antingen genom att behandla den som en preliminär fråga eller genom avgörandet i saken.

ARTIKEL III.7

Andra skriftliga inlagor

Skiljedomstolen ska, efter att ha samrått med parterna, besluta vilka andra skriftliga inlagor utöver inlagan och svaromålet som parterna ska eller får inge och den ska fastställa tidsfristen för ingivandet av inlagorna.

ARTIKEL III.8

Tidsfrister

1. De tidsfrister som skiljedomstolen fastställer för översändande av de skriftliga handlingarna, inbegripet inlagan och svaromålet, får inte överstiga 90 dagar såvida inte parterna kommer överens om något annat.
2. Skiljedomstolen ska fatta sitt slutliga beslut inom 12 månader från den dag då den inrättades. Under exceptionella, särskilt svåra omständigheter får skiljedomstolen förlänga denna period med upp till ytterligare tre månader.
3. De tidsfrister som anges i punkterna 1 och 2 ska halveras
 - a) på sökandens eller svarandens begäran om skiljedomstolen, inom 30 dagar efter en sådan begäran och efter att ha hört den andra parten, beslutar att ärendet är brådskande,
 - b) i de fall som avses i artiklarna 4.2 c och 18.6 i avtalet,
 - c) i de fall som avses i artiklarna 5.6 och 18.7 i avtalet, om Schweiz inte har ingått några landsspecifika avtal, eller
 - d) om parterna är överens om detta.

4. I de fall som avses i artikel 17.2 i avtalet ska skiljedomstolen fatta sitt slutliga beslut inom sex månader från den dag då kompensationsåtgärderna anmäldes i enlighet med artikel 17.1 i avtalet.

ARTIKEL III.9

Interimistiska åtgärder

1. I de fall som avses i artikel 17.2 i avtalet får endera parten när som helst under skiljeförfarandet ansöka om interimistiska åtgärder som innebär att kompensationsåtgärderna tillfälligt avbryts.

2. Ansökningar enligt punkt 1 ska innehålla uppgifter om saken, de omständigheter som ställer krav på skyndsamhet och de grunder avseende faktiska och rättsliga omständigheter på vilka de interimistiska åtgärderna vid första påseendet framstår som befogade. Ansökningarna ska innehålla alla tillgängliga bevis och bevisuppgifter till stöd för att de interimistiska åtgärderna ska beviljas.

3. Den part som begär de interimistiska åtgärderna ska skicka sin ansökan skriftligen till den andra parten och till skiljedomstolen via den internationella byrån. Skiljedomstolen ska fastställa en kort tidsfrist inom vilken den andra parten får inkomma med skriftliga eller muntliga synpunkter.

4. Skiljedomstolen ska inom en månad från inlämnandet av den ansökan som avses i punkt 1 anta ett beslut om att tillfälligt avbryta de omtvistade kompensationsåtgärderna om följande villkor är uppfyllda:
- a) Skiljedomstolen är vid första påseendet övertygad om att det finns skäl att pröva det ärende som den part som begärt de interimistiska åtgärderna har anfört i sin ansökan.
 - b) Skiljedomstolen anser att den part som begär de interimistiska åtgärderna skulle lida allvarlig och irreparabel skada om inte kompensationsåtgärderna tillfälligt avbryts i avvaktan på dess slutliga beslut.
 - c) Den skada som den part som begär de interimistiska åtgärderna åsamkas genom en omedelbar tillämpning av de omtvistade kompensationsåtgärderna väger tyngre än intresset av en omedelbar och effektiv tillämpning av dessa åtgärder.
5. Ett beslut som fattas av skiljedomstolen i enlighet med punkt 4 ska endast ha interimistisk verkan och det ska inte påverka skiljedomstolens avgörande i saken.
6. Det tillfälliga avbrottet ska upphöra när det slutliga beslutet enligt artikel 17.2 i avtalet fattas, såvida inte skiljedomstolens beslut i enlighet med punkt 4 i denna artikel fastställer ett tidigare datum för när det tillfälliga avbrottet ska upphöra.

7. Vid tillämpningen av denna artikel ska skiljedomstolen för att undvika tveksamheter när den beaktar intressena hos den part som begär de interimistiska åtgärderna respektive den andra partens intressen beakta intressena hos parternas enskilda och ekonomiska aktörer, men detta övervägande ska inte innebära att sådana enskilda personer eller ekonomiska aktörer ges talerätt inför skiljedomstolen.

ARTIKEL III.10

Bevis

1. Varje part ska lägga fram bevis för de faktiska omständigheter som ligger till grund för dess talan eller försvar.
2. Skiljedomstolen får på begäran av en part eller på eget initiativ begära relevant information från parterna som den anser vara nödvändig och lämplig. Skiljedomstolen ska fastställa en tidsfrist inom vilken parterna ska besvara denna begäran.
3. Skiljedomstolen får på begäran av en part eller på eget initiativ begära all information från andra källor som den anser lämplig. Skiljedomstolen får också begära expertutlåtanden på det sätt den anser lämpligt och i förekommande fall på de villkor som parterna kommit överens om.
4. All information som skiljedomstolen inhämtar enligt denna artikel ska göras tillgänglig för parterna, och parterna får lämna synpunkter på denna information till skiljedomstolen.

5. Efter att ha inhämtat synpunkter från den andra parten ska skiljedomstolen vidta lämpliga åtgärder för att behandla eventuella frågor som tas upp av en part med avseende på skydd av personuppgifter, sekretess och berättigat intresse av konfidentiell behandling.
6. Skiljedomstolen ska vara domare när det gäller de framlagda bevisens tillåtlighet, relevans och styrka.

ARTIKEL III.11

Förhandlingar

1. När en förhandling ska äga rum ska skiljedomstolen, efter att ha samrått med parterna, i tillräckligt god tid i förväg underrätta parterna om datum, tid och plats för förhandlingen.
2. Förhandlingen ska vara offentlig om inte skiljedomstolen, när synnerliga skäl föreligger, på eget initiativ eller på begäran av parterna, bestämmer något annat.
3. Protokoll från varje förhandling ska upprättas och undertecknas av skiljedomstolens ordförande. Endast dessa protokoll ska vara giltiga.
4. Skiljedomstolen får besluta att hålla förhandlingen virtuellt i enlighet med den internationella byråns praxis. Parterna ska i god tid informeras om denna praxis. I sådana fall ska punkt 1, i tillämpliga delar, och punkt 3 tillämpas.

ARTIKEL III.12

Underlåtenhet

1. Om sökanden utan att ange en godtagbar anledning inte har lämnat in sin inlaga inom den tidsfrist som fastställs i detta protokoll eller av skiljedomstolen ska skiljedomstolen besluta att skiljeförfarandet ska avslutas, såvida det inte finns olösta frågor som kan kräva ett avgörande och om skiljedomstolen anser det lämpligt.

Om svaranden utan att ange en godtagbar anledning inte har inkommit med sitt svar på meddelandet om skiljeförfarande eller sitt svaromål inom den tidsfrist som fastställs i detta protokoll eller av skiljedomstolen ska skiljedomstolen besluta att förfarandet ska fortsätta, utan att det ska anses att denna underlåtenhet i sig utgör ett godtagande av sökandens påståenden.

Andra stycket är också tillämpligt om sökanden underlåter att svara på ett genkärsmål.

2. Om en part som är vederbörligen kallad i enlighet med artikel III.11.1 inte inställer sig vid en förhandling, och inte anger en godtagbar anledning för sin underlåtenhet att göra detta, får skiljedomstolen fortsätta skiljeförfarandet.

3. Om en part som vederbörligen har uppmanats av skiljedomstolen att lägga fram ytterligare bevis underlåter att göra detta inom de fastställda tidsfristerna utan att ange en godtagbar anledning för sin underlåtenhet får skiljedomstolen fatta ett avgörande på grundval av de bevis som den förfogar över.

ARTIKEL III.13

Avslutande av förfarandet

1. Om det påvisas att parterna har haft rimliga möjligheter att framföra sina argument får skiljedomstolen förklara förfarandet avslutat.
2. Skiljedomstolen får, på eget initiativ eller på begäran av en part, när som helst innan den har fattat sitt beslut besluta att återuppta förfarandet om den anser det nödvändigt på grund av exceptionella omständigheter.

KAPITEL IV

BESLUT

ARTIKEL IV.1

Beslut

Skiljedomstolen ska sträva efter att fatta enhälliga beslut. Om det emellertid visar sig omöjligt att fatta ett enhälligt beslut ska skiljedomstolens beslut fattas av en majoritet av skiljemännen.

ARTIKEL IV.2

Formen hos och verkan av skiljedomstolens beslut

1. Skiljedomstolen får fatta separata beslut i olika frågor vid olika tidpunkter.
2. Alla beslut ska utfärdas skriftligen och vara motiverade. De ska vara slutliga och bindande för parterna.
3. Skiljedomstolens beslut ska undertecknas av skiljemännen och innehålla uppgifter om den dag då det fattades och om platsen för skiljeförfarandet. En kopia av det beslut som undertecknats av skiljemännen ska överlämnas till parterna av den internationella byrån.
4. Den internationella byrån ska offentliggöra skiljedomstolens beslut.

När skiljedomstolens beslut offentliggörs ska den internationella byrån respektera relevanta regler om skydd av personuppgifter, sekretess och berättigat intresse av konfidentiell behandling.

De regler som avses i andra stycket ska vara identiska för alla bilaterala avtal på de områden av den inre marknaden där Schweiz deltar samt för hälsoavtalet, avtalet om handel med jordbruksprodukter och avtalet om Schweiz regelbundna ekonomiska bidrag. Gemensamma kommittén ska vid tillämpningen av avtalet anta och uppdatera dessa regler genom ett beslut.

5. Parterna ska utan dröjsmål rätta sig efter skiljedomstolens alla beslut.

6. I de fall som avses i artikel 16.2 i avtalet ska skiljedomstolen, efter att ha inhämtat parternas synpunkter, i avgörandet i saken fastställa en rimlig tidsfrist inom vilken parterna ska rätta sig efter dess beslut i enlighet med artikel 16.5 i avtalet, med beaktande av parternas interna förfaranden.

ARTIKEL IV.3

Tillämplig lag, tolkningsregler, medlare

1. Den tillämpliga lagen består av avtalet samt de regler och principer i internationell rätt som är tillämpliga parterna emellan när det gäller tolkningen av fördragen.
2. Om ett tvistlösningsorgan tidigare har fattat beslut om proportionaliteten hos kompensationsåtgärder enligt något av de andra bilaterala avtal som det hänvisas till i artikel 17.1 i avtalet ska det vara bindande för skiljedomstolen.
3. Skiljedomstolen ska inte fatta beslut som medlare eller i överensstämmelse med rätt och billighet (*ex aequo et bono*).

ARTIKEL IV.4

Ömsesidigt godtagbar lösning eller andra skäl till att avsluta förfarandet

1. Parterna får när som helst komma fram till en ömsesidigt godtagbar lösning på tvisten. De ska gemensamt meddela skiljedomstolen varje sådan lösning. Om lösningen måste godkännas enligt relevanta inhemska förfaranden i någon av parterna ska detta krav anges i anmälan, och skiljedomsförfarandet tillfälligt avbrytas. Om det inte krävs något sådant godkännande, eller vid underrättelse om att de inhemska godkännandeförfarandena slutförts, ska skiljeförfarandet vara avslutat.
2. Om sökanden under förfarandet skriftligen underrättar skiljedomstolen om att den inte önskar fullfölja förfarandet, och om svaranden vid den tidpunkt då skiljedomstolen mottar en sådan underrättelse ännu inte har vidtagit någon åtgärd i förfarandet, ska skiljedomstolen utfärda ett beslut i vilket det officiellt anges att förfarandet har avslutats. Skiljedomstolen ska besluta om kostnaderna, och de ska bäras av sökanden om detta framstår som motiverat på grund av den partens agerande.
3. Om skiljedomstolen innan den har fattat ett beslut drar slutsatsen att ett fortsatt förfarande har blivit meningslöst, eller omöjligt av andra skäl än de som avses i punkterna 1 och 2, ska den underrätta parterna om sin avsikt att utfärda ett beslut som avslutar förfarandet.

Första stycket är inte tillämpligt om det finns olösta frågor som kan kräva ett avgörande och om skiljedomstolen anser det lämpligt.

4. Skiljedomstolen ska överlämna en kopia till parterna av det beslut som avslutar skiljeförfarandet eller av det beslut som fattats genom överenskommelse mellan parterna, undertecknat av skiljemännen. Artikel IV.2.2–IV.2.5 ska tillämpas på skiljedomslut som fattas genom överenskommelse mellan parterna.

ARTIKEL IV.5

Rättelse av skiljedomstolens beslut

1. Inom 30 dagar från mottagandet av skiljedomstolens beslut får en part, genom att underrätta den andra parten och skiljedomstolen via den internationella byrån, begära att skiljedomstolen rättar eventuella räknfel, skriv- eller tryckfel eller andra fel eller utelämnanden av liknande slag i sitt avgörande. Om skiljedomstolen anser att begäran är motiverad ska den rätta detta inom 45 dagar från det att begäran mottagits. Begäran ska inte ha suspensiv verkan på den tidsfrist som anges i artikel IV.2.6.
2. Skiljedomstolen får på eget initiativ inom 30 dagar från det att den meddelat sitt beslut göra de rättelser som avses i punkt 1.
3. De rättelser som avses i punkt 1 i denna artikel ska göras skriftligen och utgöra en integrerad del av beslutet. Artikel IV.2.2–IV.2.5 ska tillämpas.

ARTIKEL IV.6

Skiljemännens arvoden

1. De arvoden som avses i artikel IV.7 ska vara rimliga med hänsyn till ärendets komplexitet, den tid som skiljemännen lagt ned på det och alla andra relevanta omständigheter.
2. En förteckning över den dagliga ersättningen och högsta och lägsta antal timmar ska upprättas, och vid behov uppdateras, och den ska vara gemensam för alla bilaterala avtal på de områden av den inre marknaden där Schweiz deltar samt för hälsoavtalet, avtalet om handel med jordbruksprodukter samt avtalet om Schweiz regelbundna ekonomiska bidrag. Gemensamma kommittén ska vid tillämpningen av avtalet anta och uppdatera denna förteckning genom ett beslut.

ARTIKEL IV.7

Kostnader

1. Varje part ska bära sina egna kostnader och hälften av skiljedomstolens kostnader.
2. Skiljedomstolen ska ange sina kostnader i sitt avgörande i saken. Dessa kostnader ska omfatta följande:
 - a) Skiljemännens arvoden, vilka ska anges separat för varje skiljeman och fastställas av skiljedomstolen själv i enlighet med artikel IV.6.

- b) Resekostnader och andra omkostnader för skiljemännen.
 - c) Den internationella byråns arvoden och utgifter.
3. De kostnader som avses i punkt 2 ska vara rimliga med hänsyn till det belopp som tvisten gäller, tvistens komplexitet, den tid som skiljemännen och eventuella experter som utnämnts av skiljedomstolen har lagt ned på den samt alla andra relevanta omständigheter.

ARTIKEL IV.8

Deposition av kostnader

1. När skiljeförfarandet inleds får den internationella byrån begära att parterna deponerar lika stora belopp, som ett förskott på de kostnader som avses i artikel IV.7.2.
2. Under skiljeförfarandet får den internationella byrån begära ytterligare depositioner från parterna utöver dem som avses i punkt 1.
3. Alla belopp som parterna deponerar i enlighet med denna artikel ska betalas till den internationella byrån som ska använda dem för att täcka de faktiska kostnaderna, och då särskilt de arvoden som betalas till skiljemännen och till den internationella byrån.

KAPITEL V

SLUTBESTÄMMELSER

ARTIKEL V.1

Ändringar

Gemensamma kommittén får genom beslut anta ändringar av detta protokoll.
